U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Faisala Husseiniho v právní věci žalobce: **D. D. S.**, zast. advokátem Mgr. Petrem Václavkem, Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalovanému: **Ředitelství služby cizinecké policie**, Olšanská 2/2, Praha 3, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 7. 2023, čj.CPR-10749-2/ČJ-2023-930310-V223, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 11. 2023, čj. 17 A 24/2023 – 63,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobce se dne 5. 1. 2022 dostavil na služebnu Policie ČR. V cestovním dokladu neměl vyznačeno žádné oprávnění k pobytu na území ČR. Se žalobcem proto bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění. Žalobci uplynula doba dlouhodobého pobytu, který měl udělen v době od 3. 11. 2015 do 2. 11. 2017. V době od 18. 1. 2017 do 9. 11. 2021 byl ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání zvlášť závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Poté mu byl dne 11. 11. 2021 udělen výjezdní příkaz s platností od 11. 11. 2021 do 10. 12. 2021. V průběhu řízení o správním vyhoštění bylo zjištěno, že žalobce je manželem státní příslušnice Vietnamu, která má na území ČR povolen trvalý pobyt a se kterou má žalobce syna, jenž je narozen v roce 2012 a je státní příslušník Vietnamu. Všichni žijí ve společné domácnosti. Žalobce uváděl, že svého jednání lituje a chce i nadále žít v ČR. V zemi původu mu nic po návratu nehrozí. Svůj zdravotní stav žalobce popsal jako dobrý. Manželka žalobce uvedla, že pracuje jako OSVČ (má prodejnu potravin). Rovněž sdělila, že po dobu výkonu trestu manžela se o syna starala zcela sama. Žalobce zasílal peníze za práce vykonávané při výkonu trestu. Kontakt s žalobcem po dobu jeho výkonu trestu udržovala pouze manželka, a to jednou za měsíc nebo za dva měsíce. Synovi sdělila, že je žalobce pracovně mimo ČR. O chod domácnosti se starali a i teď starají společně. Žalobce se dále stará o syna a pomáhá manželce v obchodě. Rodinu zajišťuje finančně manželka žalobce. Zásah do rodinného života manželka žalobce spatřovala především v nevyzpytatelném dopadu na psychický stav jejich syna - chování, školu a známky; rovněž by jí neměl kdo pomoci doma ani v práci. V případě vycestování žalobce by v ČR zůstala.

[2] Dne 11. 1. 2023 Policie ČR rozhodla podle § 50a odst. 2 písm. b) zákona

č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen zákon o pobytu cizinců), tak, že se žalobci ukládá povinnost opustit území členských států EU. Současně byla žalobci podle § 50a odst. 3 téhož zákona stanovena doba k vycestování z území členských států EU ve lhůtě 60 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí.

[3] Následně žalovaný rozhodnutím ze dne 25. 7. 2023 k odvolání žalobce rozhodnutí policie změnil tak, že se část textu výroku: „*Současně se podle § 50a odst. 3 zákona o pobytu cizinců stanovuje doba k vycestování z území členských států Evropské unie ve lhůtě* ***60 dnů*** *ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.*“ nahrazuje textem: „*Podle § 50a odst. 3 zákona o pobytu cizinců se cizinci stanovuje doba k vycestování z území členských států Evropské unie, Islandské republiky, Lichtenštejnského knížectví, Norského království a Švýcarské konfederace, do* ***30 dnů*** *ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.*“ Ve zbývající části žalovaný napadené rozhodnutí potvrdil.

[4] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou krajský soud v záhlaví označeným rozsudkem zamítl.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost. Namítl, že správní orgány nedostatečně zjistily skutkový stav v otázce nejlepšího zájmu dítěte. Správní orgány si nevyžádaly stanovisko orgánu sociálně-právní ochrany dětí a neprovedly výslech nezletilého syna stěžovatele. Stěžovatel v ČR žije více než 15 let, narodil se mu zde syn, trvale se zde usídlila i jeho manželka. Nezletilý syn v ČR chodí do školy a integruje se do české společnosti. Se svou manželkou a synem sdílel stěžovatel společnou domácnost před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody. Po výkonu trestu stěžovatel obnovil soužití s rodinou, čímž se mezi rodinnými příslušníky prohloubily vazby, stěžovatel je hlavní osobou v péči o nezletilého syna. Vycestování stěžovatele z ČR na předem neznámou dobu by mělo závažný a nepříznivý dopad na další vývoj, výchovu a výživu nezletilého syna (zejména by nevratně ohrozilo jeho řádný psychický vývoj). Syn dříve žil v domnění, že jeho otec je na pracovní cestě, a nyní si na něho zvykl. Opětovné odloučení na neznámou dobu by zasáhlo do jeho přirozeného vývoje. To správní orgány nevzaly v úvahu. Výkon trestu byl na předem omezenou dobu a stěžovatele mohla rodina navštěvovat (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 8. 2023, čj. 2 Azs 156/2023-28). Nyní nelze předvídat, kdy stěžovatel získá pobytové oprávnění. Nadto má stěžovatel omezené možnosti kvůli trestní zachovalosti. Syn s manželkou by za stěžovatelem nemohli vycestovat kvůli povinné docházce syna a hrozilo by jim také zrušení povolení k trvalému pobytu. Navíc se jedná o velkou vzdálenost a cesta je také finančně náročná. Stěžovatel upozornil na to, že je-li ve hře nejlepší zájem nezletilého dítěte, měly by jej správní orgány učinit středobodem svých úvah (rozsudky NSS ze dne 18. 10. 2022, čj. 5 Azs 33/2022-39, a ze dne 6. 2. 2024, čj. 10 Azs 311/2023-44). To vyplývá také z čl. 5 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Správní orgán je povinen objasnit veškeré skutečnosti týkající se nejlepšího zájmu dítěte, a to i tehdy, jestliže tvrzení cizince zůstávají v obecné rovině (rozsudek NSS ze dne 28. 2. 2024, čj. 7 Azs 282/2023-49).

[6] Stěžovatel je přesvědčen, že krajský soud i správní orgány dospěly k nesprávnému závěru o přípustnosti změny výroku, který se týká stanovení doby k vycestování

v odvolacím řízení v neprospěch stěžovatele, ačkoli byl stěžovatel v tomto řízení jediným odvolatelem.

[7] Stěžovatel považuje posouzení proporcionality povinnosti opustit území a práva na soukromý a rodinný život za nedostatečné. Správní orgány i krajský soud pouze paušalizovaly důsledky povinnosti opustit území a nepřihlédly k individuálním okolnostem stěžovatelova rodinného a soukromého života (srov. rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2022, čj. 5 Azs 33/2022-39). Stěžovatel uvedl, že jeho vlastní zavinění ke všem negativním důsledkům by nemělo být používáno mechanicky a nelze jím bez zvážení dalších okolností odůvodňovat přiměřenost dopadu do jeho soukromého a rodinného života. Stěžovatel opět upozornil na problémy se získáním pobytového oprávnění a nepředvídatelnost doby odloučení, potíže s osobními návštěvami syna a manželky a aktuální způsob vedení svého soukromého a rodinného života. Správní orgány ani v tomto ohledu neposoudily nejlepší zájem dítěte.

[8] Stěžovatel navrhl, aby NSS napadený rozsudek i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[9] Žalovaný odkázal na své vyjádření k žalobě. Ve svém postupu a závěrech neshledává pochybení a souhlasí se závěry krajského soudu.

[10] Žalovaný navrhl, aby NSS kasační stížnost zamítl.

[11] Ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, se NSS po posouzení přípustnosti kasační stížnosti zabývá otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele (§ 104a s. ř. s.). Není-li tomu tak, soud ji odmítne jako nepřijatelnou (viz usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, čj. 9 As 83/2021-28, body 11-12, č. 4219/2021 Sb. NSS).

[12] Kasační stížnost je nepřijatelná. NSS neshledal žádné pochybení krajského soudu, které by v této věci založilo přijatelnost kasační stížnosti.

[13] NSS se nejprve zabýval přiměřeností rozhodnutí o povinnosti opustit území vzhledem k rodinnému a soukromému životu stěžovatele, při jehož posouzení se bere v úvahu i nejlepší zájem dítěte.

[14] Povinnost zvážit přiměřenost dopadu každého rozhodnutí do těchto práv vyplývá přímo z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (rozsudek NSS ze dne 14. 3. 2018, čj. 6 Azs 422/2017-29; obdobně viz také rozsudky NSS ze dne 28. 3. 2017, čj. 7 Azs 24/2017-29, č. 3574/2017 Sb. NSS, ze dne 31. 5. 2018, čj. 5 Azs 47/2016-47, ze dne 10. 5. 2018, čj. 6 Azs 201/2016-46, ze dne 31. 5. 2018, čj. 5 Azs 46/2016-53, ze dne 12. 12. 2019, čj. 10 Azs 310/2019-32), a to i v případě, kdy posouzení přiměřeností rozhodnutí podle § 174a zákona o pobytu cizinců nestanoví přímo zákon. O nepřiměřenost rozhodnutí se v takových případech jedná výjimečně, a to především tehdy, když by rozhodnutí představovalo významný zásah do rodinného života cizince (srov. např. rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2020, čj. 10 Azs 256/2019-39, č. 3990/2020 Sb. NSS)

[15] Správní orgány a soudy musejí věnovat dostatečnou pozornost hledání spravedlivé rovnováhy mezi nejlepším zájmem dítěte a případným konkurujícím veřejným zájmem; a tuto úvahu ve svých rozhodnutích dostatečně a přezkoumatelně vyjádřit (rozsudek NSS ze dne 14. 2. 2020, čj. 5 Azs 383/2019-40, a judikatura ESLP tam citovaná; obdobně též rozsudky NSS ze dne 16. 3. 2020, čj. 5 Azs 404/2019-28, a ze dne 8. 10. 2021, čj. 5 Azs 314/2020-52). Jinak řečeno, zájem nezletilých dětí je sice důležitý pro úvahu o přiměřenosti rozhodnutí vzhledem k rodinnému životu rodiče-cizince; kritérium nejlepšího zájmu dítěte je však jen jedním z vícera zájmů, které je potřeba zvažovat (rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2020, čj. 5 Azs 220/2019-33, č. 4034/2020 Sb. NSS, bod 29). Účelem řízení v pobytových či azylových věcech, týkají-li se rodiče, totiž není přímo upravit práva nebo povinnosti jeho nezletilého dítěte. Hledisko nejlepšího zájmu tedy není rozhodujícím či zásadním kritériem; přesto je ale jedním z vícera významných kritérií (nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 950/19).

[16] K tomu, aby bylo možno zájem nezletilého dítěte učinit jedním z kritérií při rozhodování o jeho rodiči, je potřeba tento zájem nejprve vymezit. Je tedy nutné o dítěti získat informace, jinak řečeno, ve vztahu k němu dostatečně zjistit skutkový stav. Dozví-li se tedy správní orgán, že cizinec má na území ČR nezletilé děti, musí být při zjišťování skutkového stavu aktivní (rozsudek NSS ze dne 25. 9. 2020, čj. 4 Azs 171/2019-25). A to i tehdy, zůstávají-li tvrzení rodiče-cizince jenom v obecné rovině (rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2022, čj. 5 Azs 33/2022-39). Základním nástrojem k dostatečnému zjištění skutkového stavu je výslech cizince a druhého rodiče nezletilých dětí (rozsudek NSS ze dne 12. 6. 2020, čj. 5 Azs 343/2019-37). Vyžádat si lze i stanovisko orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

[17] NSS konstatuje, že správní orgány v projednávané věci přiměřenost rozhodnutí neodbyly pouze konstatováním, že stěžovatel páchal závažnou trestnou činnost, a tudíž převáží veřejný zájem před ochranou rodinného a soukromého života stěžovatele. Správní orgány se detailně zabývaly rodinnou situací stěžovatele a jeho sociokulturními vazbami v ČR. Stěžovatel neuváděl žádné vazby na ČR; kromě své manželky a syna. Správní orgány při posuzování přiměřenosti rozhodnutí a nejlepšího zájmu dítěte vyslechly stěžovatele i jeho manželku, a také navštívily domácnost stěžovatele, aby ověřily tvrzení stěžovatele a jeho manželky. Správní orgány se tedy nespokojily pouze s výpovědí stěžovatele ohledně jeho rodinného života a jeho syna a informace si dále potvrzovaly. Vzhledem k tomu, že se výpovědi stěžovatele a jeho manželky nelišily a při návštěvě jejich domácnosti nebyly zjištěny žádné nesrovnalosti, neměly správní orgány důvod si vyžádat stanovisko orgánu sociálně-právní ochrany dětí, neboť potřebné skutečnosti si ověřily jiným způsobem. Jak již uvedl krajský soud, správní orgány při zjišťování skutkového stavu nepochybily. Stanovisko orgánu sociálně-právní ochrany dětí není nezbytným předpokladem pro posouzení přiměřenosti rozhodnutí v dané věci.

[18] Stěžovatel s manželkou uvedli, že se starají společně o domácnost, finančně zajišťuje rodinu manželka, stěžovatel jí někdy vypomáhá v obchodě a stará se o syna. V době, kdy byl stěžovatel ve vězení, se o syna starala manželka. Finančně rodinu také zajišťovala především manželka (mimo peníze zasílané stěžovatelem za práci ve vězení). Ve vězení navštěvovala stěžovatele pouze manželka, synovi řekli, že otec je na pracovní cestě. Správní

orgány k tomu uvedly, že z hlediska přiměřenosti rozhodnutí včetně nejlepšího zájmu dítěte nebude rozhodnutí o povinnosti opustit území nepřiměřené. Uvedly, že vztahy si stěžovatel oslabil sám v důsledku své trestné činnosti. Podle správních orgánů je pochopitelné, že se stěžovatel snaží vztahy obnovit. Správní orgány k tomu podotkly, že kvůli tomu mu byla dána jen povinnost opustit území. V této souvislosti upozornily na to, že je stěžovatel zdravý, finančně zajišťuje rodinu manželka, která i v době, kdy byl ve vězení, vše zvládala sama. Správní orgány se rovněž vypořádaly s tím, že odjezd stěžovatele z ČR by měl neblahý vliv na psychický vývoj syna. Pokud bude stěžovatel chtít, může se setkávat se synem prostřednictvím sociálních sítí nebo osobně na základě krátkodobých víz. Ohledně finanční náročnosti osobního setkávání správní orgány konstatovaly, že se jedná o negativní důsledek jeho předchozí trestné činnosti. Správní orgány vzaly v této souvislosti v potaz také to, že syn stěžovatele je v pubertálním věku a charakter trestné činnosti stěžovatele by na syna mohl mít negativní vliv, a rovněž to, že při výkonu trestu syn stěžovatele ve vězení nenavštěvoval.

[19] Z uvedeného je zřejmé, že se správní orgány zabývaly soukromým a rodinným životem stěžovatele a nejlepším zájmem dítěte podrobně s ohledem na individuální okolnosti této věci a dostatečně zjistily skutkový stav. Správní orgány v žádném případě neposoudily přiměřenost rozhodnutí o povinnosti opustit území jen paušálně, jak tomu bylo ve věcech, které citoval stěžovatel v kasační stížnosti.

[20] K námitce, která se týká porušení zásady zákazu *reformatio in peius* (§ 90 odst. 3 správního řádu) ohledně doby k vycestování, se podrobně vyjádřil již krajský soud a NSS na jeho odůvodnění v podrobnostech odkazuje (viz body 18-21 napadeného rozsudku). Podle čl. IV odst. 1 části druhé zákona č. 173/2023 Sb., kterým se novelizoval zákon o pobytu cizinců, se v případě aplikace § 50a odst. 3 užije znění zákona o pobytu cizinců ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti novely zákona o pobytu cizinců. Nově se doba k vycestování stanoví v rozmezí 7-30 dní. Dříve to bylo rozmezí 7-60 dnů. Z tohoto důvodu žalovaný změnil rozhodnutí policie ohledně doby k vycestování. Ačkoli se jednalo o změnu rozhodnutí v neprospěch stěžovatele, jednalo se o přijatelné prolomení zásady *reformatio in peius*, neboť v případě, kdy odvolací správní orgán zjistí, že rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy či veřejným zájmem, je upřednostňována zásada legality nad zásadou zákazu *reformatio in peius*. Důvodová zpráva k novele k přechodným ustanovením uvedla, že z pravidla, že započatá řízení se dokončí podle původního znění zákona, zná návrh několik výjimek, u kterých převažuje zájem na tom, aby postup správních orgánů byl po nabytí účinnosti zákona jednotný. Kromě toho, že žalovaný postupoval tak, aby stanovení doby vycestování bylo v souladu s právními předpisy, jednalo se také o ochranu veřejného zájmu na jednotnosti postupu správních orgánů. K prolomení zásady zákazu *reformatio in peius* viz např. rozsudky NSS ze dne 23. 1. 2014, čj. 2 Afs 67/2013-53, či ze dne 21. 12. 2016, čj. 1 As 303/2016-64.

[21] V této věci nevyvstala žádná právní otázka, která by doposud nebyla judikaturou jednotně řešena, ani taková otázka, kterou by bylo třeba řešit odlišně. Krajský soud ani hrubě nepochybil při výkladu práva. NSS proto kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost (§ 104a s. ř. s.).

[22] Vzhledem k tomu, že NSS ve věci rozhodl bezodkladně, stalo se bezpředmětným rozhodování o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. NSS proto o tomto návrhu nerozhodoval.

[23] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci podle § 60 odst. 1 a § 120 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, čj. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, body 51-53). Stěžovatel úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak toto právo měl, žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. dubna 2024

Ondřej Mrákota
předseda senátu